

vše: zpravodajstvi.ecn.cz > zpravodajství > zprávy

Znásilnění jako zbraň

9. 4. 2004

PRAHA [Infoservis]

Přestože jsme v současné době téměř zahlceni rozličnými zprávami z válečných konfliktů, soustředí se média spíše na vývoj politické situace či na postupy vojsk. O dopadu války na civilní obyvatelstvo se dozvídáme jen málo, tím méně pak o dopadu konfliktů na ženy. Se ženami se obecně v ozbrojených konfliktech moc nepočítá a když přece, tak spíše jako se strategickou slabinou protivníka. Není náhoda, že většinu uprchlíků tvoří právě ženy a že právě na ně dopadá břemeno péče o zbytek rodiny v poválečné době nejčastěji. Tento článek bude věnován dalšímu častému dopadu konfliktu na ženy - znásilnění.

Jen "politováníhodné výstřelky"

Znásilnění je bráno jako něco, co s válkou souvisí již odedávna. Je často považováno za sice nechtěný, nicméně nutný důsledek toho, že převážně mužská armáda či ozbrojená skupina táhne krajem protivníka. Spíše výjimečně se tak na titulní stránky novin dostanou zprávy o podobných "průvodných jevech války" jako například v případě konfliktu v bývalé Jugoslávii. Konflikt v Jugoslávii však není a bohužel ani s největší pravděpodobností do budoucna nebude výjimkou. Za druhé světové války si například opatřovali "ženy pro potěšení" jak armády spojenců v Itálii, tak německá vojska v Rusku. Od doby, co organizace jako Human Rights Watch nebo Amnesty International monitorují porušování lidských práv na různých místech světa, máme zprávy o znásilňování žen v masovém měřítku téměř z každého válečného konfliktu.

Problém znásilnění a ponižování žen byl a je soustavně bagatelizován a kvalifikován sice jako trestný čin, nicméně jako čin s čistě osobní a veskrze sexuální motivací. Dokladem toho mohou být i výroky politických špiček v Peru, které se zmiňují o případech znásilnění spáchaných vládními vojáky jako o "politováníhodných výstřelcích", či výrok vůdce bosenských Srbů Karadžiče: "Víme pouze asi o 18 případech znásilnění, ty však nejsou organizovány a jsou dílem jen několika psychopatů". Pro doklady o nepravdivosti podobných tvrzení přitom není třeba chodit daleko. Znásilnění je sice nesporně z části motivováno sexuálně, slouží ale zároveň jako velice účinný prostředek pro zastrašování a demoralizaci domácího obyvatelstva podobně jako mučení či masové popravy a stejně jako u nich se v případech znásilňování jedná o jasně cílenou kampaň.

Voják si žádá odměnu, důstojník se nebrání

Ženy a jejich ochrana před sexuálním obtěžováním jsou v mnoha společnostech, včetně té naší, předmětem přísných společenských pravidel, a právě proto slouží znásilnění jako účinný prostředek ke zlomení odporu obyvatelstva. Podobně jako jsou muži často mučeni či nuceni k těžké práci, jsou ženy masově znásilňovány. Stigma spojené se znásilněním se přitom objevuje více či méně ve všech kulturách, o čemž svědčí mimo jiné i fakt, že je pro ženy často obtížné přiznat znásilnění veřejně. O mnoha znásilnění se tak nikdo nikdy nedozví. Násilí na ženách však může nabýt i podoby záměrného vykořevení a zničení určité etnické skupiny a jedná se tedy o jev velice podobný genocidě. Jsou známy případy, a to ze všech částí světa, kde byly ženy zneužity se záměrem přivést je do jiného stavu, což je opět vnímáno často jen jako "nezamýšlený vedlejší důsledek" znásilnění.

Jak vypověděla devětatřicetiletá J., Chorvatka držená v táboře v Omrasce, byla znásilňována opakovaně během svého zajetí, přičemž jednou jí důstojník srbské armády řekl, že "musí porodit Srba, pak že se možná změní". Pokud žena v důsledku znásilnění opravdu otěhotní, je následný efekt ještě daleko zhoubnější. A to jak pro matku samotnou, tak pro dítě a pro celé okolí postižené ženy.

Je nesporné, že znásilnění ve válečných konfliktech mají sexuální podtext a že se jedná zločiny jednotlivých vojáků. Je však také pravdou, že je využíváno v masovém měřítku stejně jako mučení či genocida k dlouhodobému rozložení etnické skupiny či společnosti. V somálských uprchlických táborech se násilníci žen nejprve dotazovali na kmenovou příslušnost, a pokud byly ze stejného kmene, "pouze" je okradli. Sexuálnímu motivu znásilnění se však stále přikládá větší váha, než si zaslouhuje - a

☰ Související odkazy

➤ [Infoservis společnosti Člověk v tísni](#)

☰ Související články

➤ 16.7.03 [V Bagdádu stoupá sexuální násilí](#)
 ➤ 25.11.02 [Pětadvacátý listopad: Mezinárodní den proti násilí na ženách](#)

☰ Zprávy z Infoservisu společnosti Člověk v tísni

16.11. [Spolužák, který přežil Osvětim](#)
 27.10. [Člověk v tísni posílá do Pákistánu zdravotníky](#)
 23.6. [Mugabe uklízí lidi jako smetí](#)

☰ Služby Econnectu

Unavuje vás tvorba www stránek v HTML? Nemá váš webmaster čas na jejich

aktualizaci?
 S publikačním systémem TOOLKIT to zvládnete
SNADNO, LEVNĚ, RYCHLE A SAMI!
VYZKOUŠEJTE ZDARMA !

vytisknout

na základě toho se pachatelé těší takřka úplné beztrestností. Z pohledu nadřazených je násilí na ženách tolerováno, přehlíženo či dokonce považováno za "zaslouženou odměnu" řadových vojáků. S tím souvisí i další překážka pro stíhání viníků - rozdílná právní klasifikace znásilnění v různých zemích.

Bude znásilnění válečným zločinem?

Je proto důležité, aby se ke znásilněním řistupovalo stejně jako k ostatním válečným zločinům (nebo ke zločinům proti lidskosti) a aby podléhalo mezinárodní jurisdikci. Právně je sice znásilnění dle Ženevských konvencí postižitelné, nicméně realitou zůstává, že naprostá většina viníků zůstává nepotrestána.

První náznaky změny přístupu k znásilnění jako k válečnému zločinu již učinil tribunál pro bývalou Jugoslávii. V roce 1999 byli i přes značné těžkosti s průkazným řízením odsouzeni dva pachatelé pouze na základě obvinění z několikanásobného znásilnění. Zůstává však otázkou, zda se nejedná jen o dva výjimečné a na dlouhou dobu poslední podobné rozsudky. Jen čas ukáže co v této otázce přinese například nově vznikající Mezinárodní trestní soud. V současnosti tak patrně nejlepší nadějí na zlepšení situace zůstává mezinárodní tlak na vlády jednotlivých zemí, aby se aktivně zapojily do vyšetřování případů znásilnění a zasadily se o postavení pachatelů před řádný soud.

DISKUSE - KOMENTÁŘE:

[Přidej nový](#)